

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Celkovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 5.

Sobota 11. januarja 1930.

Leto V.

Edvard Bernstein — osemdesetletnik.

Kdo je Edvard Bernstein?

Bernsteina so imeli zadnja leta pristaši odločnega razrednega boja za revizijonista, to je, izrecnega pristaša razvoja, evolucije v človeški družbi. Kljub temu pa moramo smatrati tega moža kot enega najpomembnejšega teoretičarja, ki je učil samo, kako se po socijalističnih načelih vendarle sodeluje v razvoju.

Rojen je bil Bernstein v Berlinu dne 6. januarja 1850. Oče mu je bil državni strojevodja. Absolviral je gimnazijo, potem pa stopil v bančno službo, kjer je postal socijalni demokrat, ko je čital temeljito in poljudno Engelsovo knjižico »Gospoda Dürringa prevrat v vedi.« Posvetil se je publicistiki. Izprva je bil tajnik Karla Höchberga, ki je izdajal list »Die Zukunft«. Takrat je tudi prepotoval vso zahodno Evropo. Od leta 1879. do 1888. je bival v Curihu v Švici, kjer je izdajal list »Sozialdemokrat«. Bismarckova intriga pa je prisilila Švico, da je Bernsteina izgnala. Bernstein se je nato izselil z listom v London. Tam se je seznanil z Marksom in Engelsom.

Bernstein se je vrnil v Nemčijo šele leta 1901.

V angleškem pregnanstvu se je navzel metod angleškega delavskega gibanja. Zaradi tega je nastal leta 1897 spor med Bernsteinom in Karlom Kautskym, ki je zagovarjal načelnost kot glavni pomoček v delavskem gibanju. Bernstein se je tedaj oddaljil od socijalno demokratične stranke, teoretično pa dalje razglabljal in objašnjeval aktualne probleme.

Če hočemo Bernsteina prav presojati, moramo še povedati, da je Bernstein leta 1914. obsodil glasovanje za vojne kredite. Po prevratu je bil pristaš neodvisne socijalno-demokratične stranke. Ko je pa opazil, da se nagiblje ta stranka k boljše vizizmu, se ji je odpovedal. Bernstein se je jasno izrekel za parlamentarno (demokratično po angleškem vzoru) republiko in je bil odločno proti vsaki diktaturi, tudi proletarski, ker je mnenja, da ne bi mogla uspevati in da ni prava oblika vladavine.

Bernstein je pozneje izdajal (še izhaja) mesečnik »Sozialistische Monatshefte«, v katerih se obravnavajo vsa aktualna vprašanja z revizijonističnega stališča.

Bernstein je napisal tudi več knjig. Tako: »Otroška in mladeniška leta (1926), Socijalnodemokratična učna leta (1928), Iz let mojega pregnanstva (1918). Najpomembnejša pa je njegova zgodovina angleške revolucije v sedemnajstem stoletju, ki jo je spisal še v Londonu.

Bernstein je bil dolgo let breslavski poslanec, sedaj je potsdamski II, v nemškem državnem zboru.

Na treh kraljev dan je torej obhajal osemdeseti rojstni dan Edvard Bernstein, ki je poleg navedenih publikacij posvetil dve tretjini svojega življenja socijalistični publicistiki. Njegove članke smo čitali povsod, toda vedno je le učil in priporočal pozitivno delo in slovo.

Če si z naročnino v zastanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Kdor ni z nami, je proti nam!

Meščansko časopisje ne najde niti besede v obrambo delavskih socijalnih pravic.

Živimo v izredno težkih časih. Toda le pogledimo danes naše meščansko časopisje. Gotovo je, da so tudi idejni pripadniki tega časopisja v mnogočem prizadeti, v kolikor pri njih sploh kakšna ideja obstoja. Prav ima pisec članka v »Del. Politiki« št. 4 z dne 11. jan. t. l. v uvodnem članku »Včerajšnji jubilej«, ko pravi med drugim, da po 6. januarju meščansko časopisje nima sploh nobenega mnenja, nobenih nasvetov in ne idej.

V prejšnjih časih, ko je šlo politikom za volilne kroglice, pa čeprav so jih iskali pri najbolj umazanih delavcih, je bilo drugače. Pred vsakimi volitvami je bilo to časopisje polno raznih soc. vprašanj, ki se morajo za delavstvo ugodno rešiti, če pride ta ali oni v vlado: Seveda niso potem nič napravili. Ali dobrodošel jim je lim, s katerim so svoj cilj dosegli.

Danes, ko takozvani »gospodarski krogi« stalno naskakujejo že obstoječo, a še neizvedeno socijalno zaščito delavstva, in to v trenutku, ko niti delavstvo ne more tako povedati svojih teženj, kot bi jih rado, pa to časopisje niti črke ne zmore v svojih predalih postaviti za obrambo težko prizadetih delavskih pravic. Danes, ko ne rabijo delavskih kroglic, danes jih tudi delavsko socijalno vprašanje ne zanima. Edino, kar jih še zanima, je to, kako bi te izgubljene ovce pridobili za sv. cerkev ali pa za nacionalizem.

Kdor ni z nami, je proti nam! Tudi njih časopisje ne spada v naše vrste. Zato proč z njim in širimo naše delavsko časopisje. Zato vsak zaveden naročnik »Delavske Politike« pridobi še enega naročnika. To bo naša najboljša samoobramba!

Odprto pismo.

Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Zahteve, ki so jih predložile delodajalske korporacije glede revizije delavske zaščitne zakonodaje in delavskega zavarovanja ministrstvu za socijalno politiko in narodno zdravje, so neverjetno reakcionarne in kažejo, da te korporacije nimajo prav nobenega smisla za ustanove, kojih potrebo so uvideli znanstveniki in ekonomisti že v prejšnjih stoletjih.

Določbe o delovnem času bi bile po teh predlogih povsem iluzorne. En del poslodavcev pa sploh odklanja vsake določbe o omejitvi delovnega časa. Znižati hočejo čezurno doklado za polovico, skrajšati opoldanski odmor, nedeljski počitek določiti samo na 24 ur, za ženske in mladostne predlagajo uvedbo nočnega dela, odpraviti hočejo varstvo porodnic in dojenčkov. Za gotov del delavstva in nekatere stroke predlagajo, da se jim odvzame pravica organizacije, posebno pa vajencem in osebam pod 18 let. Vmešavati se hočejo v poslovanje Delavskih zbornic, razdelili bi jih radi na več zbornic, seveda pod strogim oblastnim nadzorstvom in bi jim tudi radi onemogočili sodelovanje pri kolektivnih pogodbah in intervencijah. Na poti so jim tudi Borze dela. Nadalje hočejo poslabšati bolniško in nezgodno zavarovanje in preprečiti uvedbo starostnega in invalidnega zavarovanja. Zahteve podjetniških organizacij so toraj ponižujoče. Iz delavstva bi radi napravili sužnje, ki bi

bili brez socijalne zaščite in brez državljskih pravic zlasti koalicijskega prava, kar je temeljna pravica vsakega državljsana. Naslovna zbornica je vsekakor zrasla v modernih in kulturnih razmerah. Ne morem verjeti, da bi se strinjala ali, da bi celo propagirala tako reakcionarne zahteve, ki naj bi omejevale naravne pravice državljanov in celo pravice Trgovski in obrtni zbornici enakopravne korporacije, kakor je Delavska zbornica. Vtikanje ene korporacije v interese in poslovanje druge javne korporacije kot je Delavska zbornica, smatram za akt nelojalnosti.

Iz teh razlogov si dovoljujem javno vprašanje:

1. Ali hoče naslovna zbornica objasniti svoje stališče v zgoraj navedenih vprašanjih javno, ker ga dolej še ni objasnila?

2. Ali hoče zavrniti vtikanje gospodarskih krogov v poslovanje enakopravne in avtonomne Delavske zbornice?

3. Ali se vobče strinja z zgoraj iznešenimi predlogi gospodarskih korporacij?

Razčistimo pojme, da se bomo medsebojno poznali v bodoče.

Zagorje ob Savi, dne 8. jan. 1930.

Melhijor Čobal,

predsednik Delavske zbornice v Ljubljani.

Francija se oborožuje.

Delo reakcionarnega režima.

Francoska zbornica je dne 28. decembra 1929 sprejela veliki program vojne mornarice, po katerem naj se zgradi do leta 1943 za 1.2 milijard frankov vojni ladij, in sicer eno križarko, šest torpednih rušilcev, šest podmornikov, en polagalec min, en izsledovalec min in še dve nadaljnji ladij za inozemsko službo. Istotako je bil sprejet zakonski načrt, po katerem naj se utrdi vzhodna francoska meja s trdnjavami, ki bodo veljale skoro tri milijarde frankov.

Socijalistični poslanec Burtin je izjavil, da je denar za utrdbe proč

vržen, ker se bo bodoča vojna vršila z letali in plini in da pomeni oboroževanje izzivanje v trenutku, ko gre za to, da se ustvarijo predpogoji za utrditev miru.

Vladni poročevalci pa je trdil, da mora tvoriti varnost za Francijo predvsem devet trdnjav ob nemški meji, šele potem lahko poda Francija Nemčiji roko.

Francoski politiki se niso iz svetovne vojne in mirovnih dogovorov ali diktatov mnogo naučili. Mnogo jih bo moral še naučiti mednarodni parlamentarizem.

Masarykov naslednik?

Dr. Beneš bodoči predsednik čehoslovaške republike.

Predsednik čehoslovaške republike Masaryk, je nedavno izjavil, da bi bil pripravljen umakniti se s predsedniškega mesta, če bi se našla primerna oseba, ki bi dovolj energično vodila posle države v pravem duhu, z jasnimi cilji. S tem je dal Masaryk sam povod, da se razpravlja o njegovem nasledstvu. Masaryk hoče zagotoviti najvišje mesto v republikli osebnosti tiste politike, ki je že donesla sadove.

Vobče menijo v Čehoslovaški, da je predsednik mislil s tem zunanjega ministra dr. Beneša.

Seipel še ne da miru.

Dr. Seipel je izdelal načrt za stanovski list.

Glasom najnovejših poročil iz Avstrije, je prelat Seipel izdelal načrt za takozvani »Ständerat« (stanovski svet), ki bi predstavljal Zvezni svet ali nekako gornjo zbornico, v katerem bi bili zastopani stanovi oziroma korporacije. Seipel je svoj načrt za sedaj predložil njegovi stranki na diskusijo. Večina dunajskih listov zavzema nasprotno stališče in med temi je tudi »Neue Freie Presse«, ki pravi, da kljub hibam današnjega parlamentarizma, vendar ne kaže delati takih eksperimentov, kajti Narodna skupščina bi s tem bila popolnoma brez moči, ker ne bi mogla več odločati o važnih državnih stvareh, kot n. pr. proračun o davkih in drugo. Sicer pa bo še dosti vode poteklo po Donavi, preden bo g. Seipel s svojimi načrti uspel.

Avstrijski fašizem se krha.

Izjava avstrijske kmetiške zveze.

Vodstvo avstrijske kmetiške zveze je izdalo proglas, v katerem poudarja, da hoče predvsem sporazumno s krščansosocijalno kmetiško zvezo zvesto sodelovati s Schoberjevo vlado, da se izvedejo temeljite agrarne reforme. Vodstvo se izreka solidarno s podkanclerjem Schumi-jem, ki ga je izključila neka koroška skupina Heimatschutza in kar mora ista popraviti.

Zveza stoji na stališču Heimatschutza, kolikor gre za obrambo, da pa vsa stremjenja po napadu ali vpostavitvi politične reakcionarne restavracije najodločneje odklanja.

Kdaj sme biti občina povišana v mesto?

(Glavni predpogoji mesta.)

Na Češkoslovaškem je zadnji čas cela vrsta občin prosila vlado, da jih poviša v mesto. Nekaj prošenj je bilo zavrnjenih, ostale pa je vlada vprašala, če imajo sledeče predpogoje za mesto, in sicer: Regulačni načrt, kanalizacijo, vodovod, električno ali plinsko razsvetljavo, redno vodeno občinsko upravo s kvalificiranim uradnikom, zanesljivo varnostno službo, zdravstveno in ubožno upravo, redno pokopališče, šole, tlakovane ulice in urejene hodnike, zidane hiše s trdim kritjem in sklenjene hiše, požarno brambo, odgovarjajoče socijalno skrbstvo, pravilno občinsko knjižnico in druge kulturne naprave. — To so torej najprimitivnejši predpogoji za vsako najmanjše mesto na Češkoslovaškem. Vsega tega pa še niti Maribor s svojimi 30.000 prebivalci nima.

Občine in delavstvo ter socialna zakonodaja.

Tudi občine imajo interes na tem, da socialna zakonodaja ostane neokrnjena.

Občine in delavstvo imajo enako velik interes na socialnem zavarovanju, zavarovanju za starost in onemoglost ter zavarovanju za nezaposlene. Koliko žrtev morajo prinašati občine za osiromašene delavce, za ostarele, za sirote itd., pa so z miloščino tako slabo preskrbljeni, da utegnemo kvečjemu govoriti o počasnem umiranju, o mučenju prizadetih.

Mlad delavec, mlada delavka zapusti dom in služi industriji ali obrti; ko je izmozgan, pa hajdi na cesto.

Podjetniške organizacije pa hočejo sedaj še te socialne ustanove in delavsko varstvo uničiti. Na uvedbo starostnega zavarovanja pa sploh resno ne mislijo.

Zahteve, ki so jih tovarnarji predložili ministru socialne politike, so take, če se uresničijo, da bo delavstvo vsaj deset let prej opešalo kakor doslej.

Vse to so črni oblaki nad usodo delavstva in občin. Podjetniki hočejo izkoristiti dalje, socialno skrb pa prepustiti občinam, ki že itak trpe pod draginjo industrijskih izdelkov, dočim imajo kmetijski produkti na deželi nenormalno nizko ceno. Podjetniške organizacije hočejo sicer živeti na račun delavcev in kmetijskih občin in kmetov, socialne bridkosti pa naj prenašajo delavci in kmetje.

Proti predlogom, ki hočejo uničiti socialno zavarovanje, so torej moralno dolžne najodločneje protestirati vse delavske in kmetijske občine.

Jasno bo menda, da je moralna dolžnost, da socialno preskrbita delavca, ki je dal vse moči obrti in industriji ali ponesrečil, tudi ta dva faktorja s tem, da vsa javnost nudi zadostne socialne ustanove.

Islandci slave tisočletnico parlamentarizma

Islandski parlament bo slavil letos tisočletnico svojega islandskega parlamenta (althing). Leta 930 je izdal svet starih zakon, po katerem se je ustanovil parlament s 36 poslanci. Otok je razdeljen na dvanajst okrajev in vsak okraj voli po tri poslance. Predsednik parlamenta je obenem najvišji sodnik v deželi. Predsednika voli parlament. — Pri nas pa še deset let nismo mogli ohraniti demokratičnega parlamentarizma in sanjamo o korporativizmu.

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel L. V.) 18

— Ukral je vrečo ženski.

— Narazen!

Ali se vrti zemlja okrog njega, ali skačejo ljudje eden čez drugega.

Ne.

Ne vrti se zemlja in ljudje ne skačejo. V očeh Miške se je stemnilo in Miškina glava se vrti na vse strani. Stoji v strašnem krogu in jezik spočetka ne more izpregovoriti besede. Hoče povedati vse, a jezik ne izgovarja. Padla je solza na lice Miška... ali kdo zagleda solzo v takem vrvenju? V očeh vseh je Miškina vreča, Miškina nesreča podžiga mužike, ki so otopeli vsled dolgega posedanja na postajah.

— Pretepsti treba takega ščeneta!

Miličnik ga je prijel za roko —

— Pojdiva!

— Propadel sem.

Samo to je pomislil Miška.

— Sedaj te zašijejo.

15.

Šel je, da ga sodijo. Vsi živci so mu trepetali. Spomnil se je pokojnega očeta, deda Nikanora, ki se je razumel na pesti kakor nikdo. Iz srca je vzkipelo in se srdilo na Serjoško.

— Radi njega trpim.

Kakšno bolniško zavarovanje hočejo podjetniki?

Delodajalci bi tudi zavarovanje radi poslabšali, če že ne odpravili.

Tu moramo predvsem lojalno priznati, da so tudi med poslodavci poedinci, ki smatrajo delavsko zavarovanje tudi za svoje in ki uvidevajo, da delavstvo, ogroženo v svojih življenjskih interesih, ne more biti temelj za zdrav industrijski razvoj, za urejene družabne odnose in za močno državo. Vsi ti poslodavci bi želeli skupno z delavci delavsko zavarovanje izboljšati, a ne poslabšati.

Če bi predstavljali ti poedinci vse poslodavce, bi mogli zaključiti razpravo glede tega vprašanja s kratko ugotovitvijo, da se delavstvu za svoje zavarovanje ni treba bati.

A na žalost nam to ni mogoče. Akcija poslodavskih organizacij v pogledu delavskega zavarovanja ni v rokah teh poslodavcev s širokim obzorjem, temveč je v rokah poslodavcev, katerih obzorje ne sega preko računa izgube in dobička izoliranega obrtnega in industrijskega podjetja. V imenu vse obrti in industrije v državi so formalne poslodavske organizacije želje, ki bi delavskega zavarovanja ne poslabšale samo, temveč bi ga popolnoma upropastile, ako bi se uvaževale.

Ta akcija ni manje opasna radi tega, ker so udarci proti zavarovanju spretno maskirani in za nestrokovnjaka komaj vidni. Oni so baš radi tega še bolj nevarni.

ZAVAROVANJE ZA SLUČAJ STAROSTI IN INVALIDNOSTI.

V trenutku, ko je bilo postavljeno izvajanje zavarovanja za slučaj starosti in onemoglosti v manifestativni deklaraciji v delovni program sedanje vlade, se je bilo tudi poslodavcem težko izreči odkrito proti izvedbi te panoge zavarovanja. Zato so postavili samo zahtevo, da se uredi to vprašanje kasneje s posebno uredbo, a ne v samem zakonu o zavarovanju delavcev. Iz zakona samega pa naj bi se nasprotno izbristale tudi same osnove tega zavarovanja:

Fiksiranje višine prispevka in iznosa rent, ki se morajo dati s temi prispevki. Tako bi poslodavci, pozivajoč se na obetano izvajanje starostnega zavarovanja, mogli na eni strani opravičevati svoje zahteve glede poslabšanja zavarovanja za slučaj bolezni in nezgode. A na drugi strani bi mogli dati kasneje kot odškodnino za to poslabšanje prazno fikcijo brez vrednosti. Da se omogoči to varanje javnosti in delavstva, bi bilo potrebno, da se izločijo osnove starostnega zavarovanja iz zakona, da bi bila prepuščena popolna svoboda za uredbo, katera se v zakonu objavlja v pogledu reguliranja starostnega zavarovanja.

V POGLEDU ZAVAROVANJA ZA SLUČAJ NEZGOD

predlagajo poslodavci izmene, ki bi to vrsto zavarovanja povsem upropastile.

Stoodstotni invalid v bodoče ne bi imel več pravice do rente v višini svoje zavarovane mezde, temveč samo na mnogo nižjo rento. Kdor ne bi bil vsaj 40% invalid, bi ostal brez vsake rente. Delavec, ki bi izgubil roko, bi ostal pri striktnem izvajanju poslodavskih zahtev brez rente. Na drugi strani bi se zbirali prispevki za tako zavarovanje za slučaj nezgod v bodoče do polovice tudi od delavcev, a ne v celem iznosu od poslodavcev, kakor je bilo to dosedaj. Ako bi bil poškodovan v bodoče mrtev stroj, bi ga poslodavec moral popraviti ali zamenjati z novim. Če bi bil poškodovan živ stroj, bi prevajal poslodavec večji del tega rizika na tuja ramena.

Poslodavci zahtevajo dalje, naj se odmerjajo prispevki za nezgodno panogo zavarovanja v bodoče tako, da se bodo pokrivali z njimi v prvih letih zavarovanja samo izdatki za tekoče rente in upravne

stroške in da se poleg tega ne bi zbirali več kapitali, potrebni za kapitalno kritje rent.

S tem bi se mogel prispevek za nezgodno panogo zavarovanja za par let v resnici znižati. A kasneje bi se prispevek vsako leto poviševal. Čez par let, ko bi se povišalo število nezgodnih rentnikov do maksima, a bi se na drugi strani ne našli novi dohodki od obresti zbranih rezerv, bi se povišal prispevek daleč preko sedanje višine. On bi se moral povišati na dvojno sedanjo višino. Ker se zahteva, da se uvede novi sistem predpisovanja prispevkov vsled potrebe po prilaganju, bi se zahtevalo v bodoče verjetno daljno znižanje nezgodnih rent, da bi se dosegel cilj, ki se s samim prehodom na slabši način predpisovanja prispevkov ni mogel doseči.

Prehod na ta sistem predpisovanja prispevkov zahtevajo poslodavci, čeprav so bile v zadnjih letih slabe strani tega sistema od strokovne strani zelo jasno obrazložene.

Ne gre tu samo za v prvih letih nestalne, a kasneje vsako leto večje prispevke. Ne gre tu samo za večje prispevke v kasnejših letih. Pri predlaganem sistemu zbiranja nezgodnih prispevkov se prevladuje skrb za ponesrečene delavce z ram in bilanc podjetij, v katerih so se ti delavci ponesrečili, na rame podjetij in delavcev, ki pripadajo bodočim generacijam. Da-lj jih bodo one v resnici nosile in da-lj jih bodo mogle nositi, to je odvisno od stabilnosti našega socialnega zakonodavstva in od bodočega razvoja našega gospodarstva. Obremenitev bodočih generacij bi bila v toliko večja, v kolikor manjša bi bila v bodočnosti gospodarska prosperiteta, v kolikor manjša bi bilo vsled tega število gospodarskih podjetij in število delavcev. Tuj kapital, ki je danes v naši industriji dominanten in ki se bo v bodoče iz našega gospodarstva potegnil verjetno deloma nazaj, bi zapustil v tem slučaju našo zemljo, ne da bi bil prisiljen odbiti od svojih zaslužkov v naši državi tudi polno odškodnino za zdravje in življenje onih naših delavcev, ki so se ponesrečili v njihovi službi. Predstavniki našega narodnega gospodarstva mislijo, da je to v interesu našega gospodarstva.

A vse to poslodavcem še ni dovolj. Ako bi se izvedla organizacija zavarovanja po njihovih željah, bi ostal večji del v obrti zaposlenega delavstva brez zavarovanja, pa seveda tudi brez zavarovanja za slučaj nezgode. Za slučaj nezgod ne bi bili zavarovani niti oni delavci, ki delajo v najopasnejšem poslu.

Poslodavci nimajo poguma, da bi to direktno zahtevali. Oni se nadejajo, da bodo dosegli isti cilj po indirektnem potu s tem, da zahtevajo, da se vodi pri uradih za zavarovanje delavcev v bodoče samo evidenca čez podjetja, ki zaposlujejo nad 25 delavcev. Poslodavci se nadejajo, da bo s tem zbiranje prispevkov od malih obrtov v praksi onemogočeno.

(Konec prihodnjč.)

Blok češkoslovaških klerikalcev.

Pri zadnjih volitvah so bili na Češkoslovaškem klerikalci precej poraženi. V torko so pa sklicali v Prago češkoslovaško, nemško in madžarsko stranko, da ustanove katoliški blok. Oče te ideje je praški nadškof dr. Kordač. — Toda cerkev zaraditega ni politična.

Viljem II. in avstrijska diplomacija — glavni krivec svetovne vojne

Zgodovinski dokument političnega intrigantstva avstrijske diplomacije na Balkanu.

»Neue Freie Presse« je objavljala te dni ponatisk iz predvojnih spisov, ki so izšli v državni založbi, o avstro-ogrski politiki. Leta 1913., takoj po likvidaciji spora s Srbijo dne 26. oktobra 1913, se je mudil nemški cesar Viljem II. na Dumaju. Ob tej priliki je izjavil tedanji avstrijski zunanji minister grof Berthold naslednje o avstro-ogrski politiki:

»Naše delovanje gre za tem, da izigramo balkanske države drugo proti drugi in jih tako imamo v oblasti. Na vsak način je treba prepričati, da bi med Srbijo in Bolgarijo prišlo do sporazuma, ker bi se to moglo zgoditi edino v našo škodo.«

Nadalje je rekel Berthold: »Bolgarija se skuša Avstriji približati, ker je ruska politika temeljito skrahirala. Avstrija pa bi se mogla v takšno orijentacijo spuščati samo, če bi njeno razmerje do Rumunije ne bilo s tem tangirano. Rešitev tega vprašanja pa se zdi zaenkrat še zelo težavna.«

Nato pa je Viljem II. vprašal Bertholda, če nima ničesar proti temu, da mu on razloži svoje načrte glede Balkana. Viljem je dejal: »Sedaj ne gre za trenutne pojave, ki bi bili nastali vsled diplomatskih akcij, marveč za svetovno zgodovinski proces; v tem slučaju za mogočno napredovanje slovanske sile, četudi še ne popolnoma po željah panslavistov. Panslavizem in z njim Rusija, bosta kmalu na Balkanu dogospodarila, toda med tem pa se slovanske države na Balkanu jačajo na način, ki daje Nemčiji in Avstro-Ogrski misliti.«

Vojna med vzhodom in zapadom je neizogibna in če bi tedaj Avstrija bila ob svojem boku izpostavljena invaziji velike vojaške sile, tedaj bi to znalo biti za izid tega boja usodepolno.«

Pozneje je kajzer imel podobne razgovore na gradu Konopištu s Francem Ferdinandom, kjer se je med drugim izrazil: »Slovani niso za to, da bi vladali, marveč za to, da služijo, in da jim je to treba dopovedati. In če mislijo, da imajo pričakovati rešitve iz Beograda, tedaj jim je treba takšno vero vzeti. Razmerje med Srbijo in Avstro-Ogrsko se more regulirati samo na ta način, da bo majhna Srbija odvisna od velike Avstrije, na način, kot je to v vsemirju urejeno, kjer luna spremlja planet. Viljem je pripomnil, da mora Avstro-Ogrska pritegniti Srbijo na se z vsem, kar Srbija potrebuje. Srbiji je treba dati prvič denar, drugič

— Poskusi, malo ga ogoljufam, mogoče bo verjel.

Začel je pripovedovati: Že dolgo se je pripravljaj z očetom v Taškent. Kupila sta karto, dovoljenje, a oče je na potu umrl. Moral bi vzeti pri njem karto in dovolilnico, to ve sedaj, a tedaj se tega ni domislil. Dve postaji se je peljal brez karte. Tu se mu je pridružil dečko iz njegove vasi in prosil: vzemi me, vzemi — sam se bojim. In ta dečko je tudi zbolel. Če ne verjamete... v bolnici leži. Zbežal je, da ga še vidi, a ta čas je čugunka zavzignala. In on, Miška, se je ustrašil in bežal, bežal ter zadel v babo. Tema je bila, ničesar ni bilo videti. Zadel je z nogo v vedro in baba je začela kričati. Slišali so mužiki, pomislili, da je tat. A ta vreča je njegova. V tej vreči je še druga vreča, a v tej drugi vreči zavita kružka, nekoliko soli in babičino krilo. Miška ni nikoli kradel.

Razvezali so vrečo. Res je: kružka, sol in krilo.

Sodrug Dunajev je pogledal Miško, zopet zasukal brke z enim prstom.

— Kaj ne veš, da se brez karte ne sme voziti po železnici?

— Vem, seveda, ali kaj storiti? Tako zelo sem lačen...

— Kaj hočeš v Taškentu?

— Delat grem.

— Kakšno delo pa znaš?

— Kakšno se bo našlo. Gnoj kidati, ali orati...

Dunajev, poglavar je zmajal z glavo in se nasmehnil.

— Veš kaj, Mihail Dodonov: spreten dečko si. Prav za prav bi te moral kaznovati za to, da postaneš še spretnjši.

Ali v orta-čeki ni niti strašno. Tako je kakor v ispolkomu) pri njih.

Velika miza, za mizo sam poglavar v usnjem suknjiču. Ob boku je privezan revolver, a na kapi boljševiska zvezda. Poglavar si z enim palcem suče brke in gleda Miška z mižajočimi očmi.

— Kaj se je zgodilo?

— Fantka smo ujeli, sodrug Dunajev — pojasnjuje miličnik.

— Brez vozne karte?

— A šment vedi! Vrečo je menda izmaknil.

— Stopi bližje k meni.

Miška se je zelo ustrašil, spustil roke po hlačah. Leva se trese od strahu, a noge drhtijo v kolnih. Strop, zdi se mu, se je spustil čisto na njega in vsa orta-čeka se guga na valovih.

A sodrug Dunajev nalašč molči in se ne zgane. Samo z napol mižečimi očmi švrkne po papirju! In zopet... švrkne po Miški!

— Kako se pišeš?

Miški vstaja vsak las na glavi in v nosu mu postaja vroče.

— Koliko si star?

— Enajst let, v dvanajstem sem.

— Korajžen dečko! Kadiš?

— Ne.

— Ne taji, Mihail Dodonov. Mi vemo vse...

Miška je zapazil smehljaj na ustih poglavarja in pomislil:

— Laže, nič ne ve, saj se smeje...

A poglavar se je zopet nasmehnil:

— Zakaj si ukradel vrečo?

Miški je odleglo v srcu. In zopet je pomislil:

) Ispolkom = Ispolniteljniy komitat, t. j. izvrševalni odbor.

vojaško »izobrazbo«, tretjič trgovinske ugodnosti in končno bi se po mnenju Viljema, morala Srbija v vsem podvreči monarhiji. Njene čete, ki so se v balkanskih vojnah izkazale, bi morale Avstriji biti na razpolago in vršiti na Balkanu službo avstrijskega čuvaja ter na ta način jamčiti, da ne pride na južnih mejah monarhije do neljubih presenečenj. Viljem je dostavil: »In če bi se Srbija branila, tedaj se mora pač porabiti silo. Ako njegovo veličanstvo Franc Jožef nekaj zahteva, tedaj se ima vlada (srbska) tej zahtevi podvreči. Ako pa tega ne bi hotela, tedaj se bo Beograd bombardiralo in toliko časa okupiralo, dokler ne bo volja njegovega veličanstva izpolnjena.«

Glede Rusije se je Viljema opozorilo, da je nevarno začeti vojno s to državo, kajti tamkaj bi znala izbruhniti revolucija in bi mogla na-

stati nevarnost za monarhizem sploh. Viljem pa se je korajžno odrezal, češ, da se sicer tega ne boji, ako pa bi res prišlo do tega, potem pa je rekel kaiser: **ist mir das ganz schnuppe**; borba bo šla do onemoglosti.

Viljemovi skrajno blazni načrti glede Balkana so bili celo Bertholdu prefantastični. Svetovna vojna je torej vendar bila v glavnem Viljemovo delo in danes mu gotovo ni — »ganz schnuppe«!

Tako sta govorila Viljem II. in avstrijski grof Berthold, zato tudi ni čudno, če se je vodila taka politika desetletja, da je Balkan še danes tako nepomirjen.

Avstro-ogrsko politiko pa danes nadaljujeta zlasti Italija in Madžarska.

Sovražnik Balkana, krivec, ki ne ti ogenj na ognjišču vojn, je zunaj Balkana, je intrigantska diplomacija.

Doma in po svetu.

Italijanski kralj je pohvalil fašiste. Italijanski prestolonaslednik se je te dni oženil. Zato so prirejali velike slavnosti. Ob tej priliki je dne 7. t. m. kralj sprejel zastopnike parlamenta in veliki fašistični svet. Pohvalil je fašiste zaradi njih discipliniranih in urejenih sil ter pridnosti. — Ali se je kaj spomnil na umore, na ječe, na pregnanstva; o tem poročila ničesar ne povedo.

Čehoslovaški komunisti so dobili ukor, ker so izgubili ves vpliv med čehoslovaškim organiziranim delavstvom. Očita se jim lenoba in nespobnost.

Albanski kralj Zoğu je nevarno bolan. Boleha za jetiko in rakom v grlu.

Latinica v Rusiji. Rusi pišejo s cirilico, ki se le nekoliko razlikuje od srbske, ker ima nekaj več znakov za razne izgovorjave. Z dnem 1. januarjem 1931 pa se uvede latinica v vseh ruskih šolah. Ruska literatura bo potem mnogo bolj dostopna ostalim Slovanom, kakor je bila dosedaj.

Čičerin se vrača v Moskvo. Čičerin je zapustil Wiesbaden, kjer se je skoro dve leti zadržal baje radi lečenja, in se je na poziv sovjetske vlade vrnil v Moskvo, da poda tam poročilo o svojem diplomatskem delu v Evropi. Govori se, da je Čičerin prišel pri Stalinu v nemilost in da mu ne bo poverjena nobena diplomatska služba več. Če bo tudi on moral v prognanstvo, se še ne vé. Vodstvo zunanje političnega komisarijata je že prevzel Kalinin, ker očitajo Čičerinu, da se je preveč pomešal.

Pred zatvoritvijo vseh cerkev, sinagog in mošej v Rusiji. Iz Moskve se poroča, da so protireligiozne zveze predlagale sovjetski vladi, naj se do 1. januarja 1931 zaprejo vse cerkve, sinagoge in mošeje na teritoriji sovjetske unije. Zveze zahtevajo, da ne smejo po zaključitvi »pjetiletke«, petletne perijode gospodarskega obnove, obstojati v sovjetski Uniji nobene religiozne ustanove več. Načrt protireligioznih komunističnih zvez o likvidaciji religioznih naprav in ustanov, bo sovjetska vlada že v bližnji bodočnosti proučila.

Nov koledar v sovjetski Rusiji. Sovjetska vlada se bavi z načrtom uvedbe novega koledarja. Po tem koledarju se začnejo leta šteti s 1. novembrom leta 1917, ko je zmagala boljševiška revolucija, in se konča leto z dosedanjim 30. oktobrom. Potemtakem štejejo Rusi letos 13. leto po revoluciji. Leto šteje kakor dosedaj 365 oz. 366 dni, razdeljenih na 12 mesecev po 30 delovnih dni in 5 državnih praznikov vsak drugi mesec. Vsak mesec ima šest tednov po pet dni. Štiri dni se dela, peti dan počiva. Vendar ta peti dan ni dan splošnega počitka, temveč se posebej določa, kateri delavci enega podjetja počivajo danes, kateri jutri in kateri pojutrišnjim, tako, da se obrat razen na državne praznike nikdar ne ustavi.

S pismi sta kurila peč. Poštni ekspeditor Baumholzer in pismonoša Strasser, poštnega urada Neusiedl am See v Avstriji, se morata zagovarjati pred sodiščem, ker sta zlo-

rabljala in zanemarjala svojo službo. Po pošti nakazan denar sta uporabljala za se, pisma sta pa enostavno metala na en kup in kadar jima je bilo mrzlo, sta si z njimi zakurila peč.

Z dinamitom proti deložaciji. V okolici Saintesa na Francoskem bi imel biti nek stanovalec deložiran iz stanovanja. V svojem razburjenju je šel in celo hišo z dinamitom spustil v zrak. V ruševinah je tudi sam našel smrt.

Kakšno zaupanje uživa duhovski stan pri vernem ljudstvu. — Še vedno »nadškof« Reznicek. Svoječasno je naš list že poročal o velikih goljufijah namišljenega »nadškofa« češke narodne cerkve. V Salzburgu je bil zopet aretiran »nadškof« Reznicek, ker je še vedno užival zaupanje visokih krogov in ljudstva. Že lansko leto so mu bili prišli na sled, da ni bil nikoli nadškof, marveč navaden bivši župnik, ki se je bil oženil in je bil radi tega odpuščen kot duhovnik rimsko-katoliške cerkve, nakar je ustanovil lastno cerkev ter se proglasil za njenega nadškofa. Nato je jel zbirati mile darove za zgradbo katedrale v Pragi, kot to delajo drugi bratje v Kristu. Reznicek je oslepil nekatere hotelirje in profesorje na Bavarskem za večje vsote in končno se je zanj zavzel nadškof v Salzburgu. Tu so ga pa vendarle razkrinkali in aretirali.

Arabci so še vedno hudi na Žide. Arabci pošljejo sedaj v Zedinjene države in Anglijo posebno deputacijo, ki naj zahteva, da se v Palestini odpravi židovska nadvlada. Arabci pa obenem ob priliki inozemske propagande njihove deputacije podvzemajo nove akcije proti Židom.

Smrtno ranjen 18 kilometrov peš. V Bekezcabi na Ogrskem si je kmet Janoš Szegete radi davkov, ki jih ni mogel plačati, z britvijo prerezal vrat. Z zijajočo rano je potem peš šel v 18 kilometrov oddaljeno bolnico, kjer pa se je v operacijski sobi zgrudil in izdihnil.

V Hammersteinu, taborišču nemških kolonistov, ki so bežali iz Rusije, je izbruhnila med malimi otroci kuga, povzročena po streptokokih. Dosedaj je umrlo 52 otrok. Ostale so cepili s posebnim serumom in se je njih stanje že izboljšalo. Zdravim otrokom so vstrcali kri zdravih odraslih ljudi, ker napada ta bolezen le otroke do 4. leta. Domneva se, da so kolonisti zanesli bolezen iz Rusije.

Bolezen papig, o kateri smo zadnjič poročali, se razširja; v Bernburgu (Anhalt), je umrla ženska, ki si je pred štirimi tedni naročila papigo iz Hamburga, na splošni zastrupitvi organizma. V Münchenu je več oseb zbolelo, med temi je ena ženska umrla. Bolezen je kazala znake težke pljučne hripe. Vse te osebe so prišle v dotiko s papigo, ki jim jo je nek človek prodal za polovično ceno. Papigo so usmrtili. V Pragi sta dva zakonca kupila belega kakaduja, ki pa je čez tri dni poginil. Par dni zatem sta oba zakonca resno zbolela in bila oddana v bolnico. Mestni fizikat je vse poskrbel, da se bolezen ne razširi.

Knjige Cankarjeve družbe.

2. Angelo Cerkvenik, Daj nam danes naš vsakdanji kruh.

»O, svoboda! Svoboda: biti lačen, svoboda: trpeti, svoboda: umirati in umreti.« (Str. 100.)

Življenska povest industrijske delavke. Proletarke. Slovenske proletarke, ki živi in se bojuje v našem malenkostnem krogu, kjer je boj za kruh težak že za moškega, kaj šele za žensko, ki so ji patriarhalne razmere naše polpretekle dobe odkazovale vse predelovalni prostor le — ob ognjišču. In vendar: prvi početki industrije in paverizacija sta napotili tudi naša dekleta s polj v tovarne, kjer so priklenjena k pletilnim strojem, v prostore, prepojene s tobakovim prahom. Prav tu se začne njih duševna preosnova: spoznanje se kopiči na spoznanje, dokler se ne zavedo svojega položaja, dokler jih ne preproji razredna zavest. Tako postanejo sodružice, sobojevnice, aktivne članice strokovnih in kulturnih organizacij.

Industrijsko delo je naša dekleta notranje osvobodilo. Potopila so se v ogromno množico brezpravnih, a v tej množici, kjer so vsi enaki, so dosegla v vsej njeni doslednosti ono »emancipacijo«, za katero se gospe iz »boljših krogov« sicer v javnosti bore, a med zidovi domačega stanovanja ostajajo dekle gospodove. Modernemu delavcu je delavka tovarišica v delu in boju, v pomanjkanju, v miselnosti in čustvovanju: oba sta člana množice brezpravnih, ni ju mogoče več po duševni fiziognomiji razlikovati. Zato ni čuda, da so moderni proletarški pisatelji začeli posvečati isto pažnjo življenju delavk kot delavcev. Mislim tu na izredno posrečeni roman Čeha Ivana Olbrachta »Ana«, na »Virinejo« ruske pisateljice Sejfuline, na Dašo v »Cementu« od Gladkova itd. S Cerkvenikovo povestjo je stopila industrijska delavka tudi v slovensko književnost.

Marta je osrednja postava povesti. Vzrasla iz tipične slovenske katoliške družine, nad katero vladajo križ, hinavščina in hudobija, jo domače razmere poženejo po kruh v tovarno. Ob transmisijah ji dozori spoznanje; sence domačega življenja jo še tesneje priklenejo na proletarijat. Ko jo po ponesrečenem strajku vržejo na cesto, je dozorla. Zavedna proletarka, ki ji je življenje brnenje transmisij, ki se počuti dobro le v strnjeh delavskih falangah, se mora ponižati do »individualnih« služb služkinje in sobarice. Služb, ki so polne nevarnosti. Marte se ne dotaknejo. Pretiranost? Idealo poveličevanje delavke? Ne! Po Martini poti hodi vsaka, ki je spoznala družbo, ki se je naučila sovražiti jo. Tisti, ki se tega ni naučila, drži pot navzdol: propada in propade, ker po logični nujnosti današnje družbe mora propasti. Oboje se v tisočih slučajih ponavlja: dviganje in padanje. Cerkvenik si je izbral prvo.

Draga noč v mariborskem baru.

Včeraj se je vršila pri mariborskem okrajnem sodišču prav zanimiva razprava na civilnem oddelku. Kavarnar Aleksander Klešič, je tožil nekega mariborskega tovarnarja na plačilo cehe v znesku 4007 Din, ki jo je baje tovarnar napravil v Klešičevem baru neko noč s svojim prijateljem, trgovskim agentom in seve dičnimi prijatelji. Tovar nar pa ni hotel plačati, češ da dolguje le kakih 1000 Din. Tovar nar se je izgovarjal, da je zelo trezen mož, ki ne pije, ne kadi in je dotično noč o polnoči s svojim prijateljem prvič zašel v bar. Kmalu sta prisledli dve lepi, zapeljivi deklici, ki sta bili v baru na svoji evropski turneji nastavljeni kot umetnici-plesalki v baru. Potem so baje spili 3 steklenice šampanjca, snedli narezek, spili nekaj kav in pokadili par cigaret, kar vse skupaj ni moglo znesti več, kot kakih 1000 Din.

Kavarnar pa je drugi dan prezentiral račun za 4007 Din, češ, da so gospodje z deklicami popili 13 steklenic sekta, 8 kav, razbili za 75 Din kozarcev, razen tega pa pojedli za 240 Din čokolade in darovali ljubljnjivim damam dva pudra za 140 Din iz za 270 Din parfuma (kaj vse se ne

prodaja v baru)! Skupno je toraj račun znašal za vse to 3642 Din, k čemur je kavarnar pribil še 10% za postrežbo, to je 365 Din, kar znese 4007 Din ter je baje tovarnar zjutraj ob 4. uri, ko se je poslavljaj iz bara in ni imel denarja, da bi plačal, ta dolg tudi priznal in podpisal račun.

Tovar nar pa je temu računu še ugovarjal, da ni vedel, kaj je podpisal, ker je bil zjutraj ob 4. že pijan in da 4 osebe sploh ne morejo popiti 13 steklenic šampanjca. Nato pa je kavarnarjev zastopnik pripomnil, da morda že niso popili toliko, a potem so pač dekleta šampanjec izlile, da si tako prislužijo več provizije, — ker dobe 10% od računa, ki ga napravijo kavalirji v njihovi družbi v baru. Sodnik je razpravo preložil, da bo zaslišal kot pričë nekatere nočne goste, ki so bili tedaj tudi v baru in pa umetnice, katere sedaj delujejo deloma že v Monakovem in v Bratislavi. Tovar nar je trdil med razpravo, da so ga prijateljice tisto noč še tudi sicer olajšale za nekaj stotakov. Takšne so toraj storije bogatih gospodov, ki iščejo zabave in utehe pri dragocenih deklicah v baru po polnoči.

Ljubljana.

Regulacija Ljubljane. Dne 7. t. m. je bila pri banu dravske banovine deputacija, ki je intervenirala glede dovršitve regulacije ljubljanične struge skozi mesto. — Ban je obljubil pomoč. Regulacija Ljubljane se je pričela že pred vojno, pa še ni dogotvljena, ker med vojno ni bilo mogoče del nadaljevati zaradi pomanjkanja hrane za delavce. — Zadnji čas je že res, da se te nesrečne groblje spravijo v red.

Celje.

V nedeljo, 12. jan. ob 16. uri »Radikalna kura«. Ob 20. uri »Orlov«, gostovanje Mariborčanov.

Maribor.

Mariborsko gledališče:

Sobota, dne 11. januarja ob 20.

uri »Moralna g. Dulske«. Delavska predstava po jako znižanih cenah.

Nedelja, 12. jan. ob 15. uri gostovanje ljubljanskega baleta, za deco; izven. Ob 20. uri gostovanje ljubljanskega baleta, elitni program.

»Kupite, kupite, Nedeljo!« Pisec teh vrstic je šel na treh kraljev dan okrog 5. ure popoldne po Gosposki ulici, bil je že mrak in ljudstva se je vse trlo v ozki ulici. Naenkrat opazi, da se suče okoli njega majhen deček, ki nekaj mrmra. Na vprašanje,

kaj bi rad, odgovori dečko, moleč izvod tiskanega papirja: »Kupite, kupite, Nedeljo!« Da bi tako majhen otrok ob takem času in na takem kraju časopise prodajal, to je že nezlišhanost, ki ne pozna meje. Seveda so vredni obsodbe tisti, ki otroka za to najamejo. Ali se gotovim krogom res ni treba ozirati na zakone ali predpise? Kako se more kaj takega dopuščati?

SOCIJALNO-KULTURNI SEMINAR.

Kaj bi vse radi gotovi akademiki za delavski denar.

»Slovenec« je pred tednom poročal iz Maribora, da se bavijo neki akademiki z načrtom, da s knjigami, ki so jih izločili iz knjižnice »Delavske zbornice«, ustanovijo nekakšen poseben »socijalno-kulturni seminar«, ki bi bil dostopen samo akademično naobraženim. Torej se hoče še del onih sredstev, ki jih delavstvo s krvavimi žulji doprinaša, istem odtegniti in dati na razpolago nekim krogom, ki nimajo — z gotovimi častnimi izjemami — z delavskim gibanjem prav nič skupnega.

Kakor da se naobrazba in kultura začena šele pri akademski diplom. Znano je pa, da je marsikdo, ki visoke šole in nikdar

od znotraj videl, lahko bolj načitan in bolj naobražen kakor marsikak akademik. Šola je eno, izobrazba pa drugo. Šola daje samo podlago za poznejši duševni razvoj, ki pa se istotako izvrši lahko neodvisno od šole. V tem je odločilen v prvi vrsti prirojen intelekt. Zato ne razumemo, zakaj bi se moralo izločevati od poznavanja dela literature ljudi, ki sicer nimajo akademske diplome; zato pa zadostno inteligence in bogate življenske izkušnje. Ne zadostno razvitim se pa težja literatura iz knjižnice Delavske zbornice tudi dosedaj ni dajala, v kolikor je nam znano.

Zakaj bi delavec ne smel poznati Sinclairja, Jack Londona, Bernhard Shawa, Henri Barbusseja, Augusta Forela, Fülöp Müllerja, J. Macdonalda, ne svetovne socijalistične literature, niti bogate ruske povojne književnosti. Radi te mere se ne bo dvignila srčna kultura našega naroda, pa tudi slovenska književnost se ne bo zboljšala. Pač pa bomo ustvarili ugodna tla za zagrebški šund, proti kateremu se gotovi krogi menda samo radi konkurence borijo. Živela »Grofica beračica« in »Rinaldo Rinaldini«, živela Courts Mahlerca in Edgar Wallace!

Prijatelj Prirode, podružnica Maribor priredi v nedeljo, dne 12. jan. izlet na Pohorje. Odhod ob 9. uri zjutraj od vogala Frankopanove c.

in Stritarjeve ulice. Izletniki naj pridejo s sankami. — V torek, dne 14. t. m. se vrši v Ljudskem domu predavanje »Alpe« s skioptičnimi slikami.

Pevski odsek pekov v Mariboru priredi v soboto, dne 1. febr. 1930, v Gambriinovi dvorani

veliko predpustno veselico.

Na programu petje, prednašanje humorističnih kupletov, ples, loterija peciva, svira priljubljeni orkester železničarske godbe pod vodstvom g. Schönherrja.

Trbovlje.

Pojasnilo. V nedeljskem »Jutru« je bilo objavljeno poročilo o ženski lepotni tekmi v Trbovljah, ki se je vršila na Silvestrovo v Delavskem domu. Tekmo je priredil »Kino Svoboda«, ne kulturna organizacija »Svoboda«. Toliko v pojasnilo.

Ptuj.

Sreda, 15. jan. ob 20. uri »Orlov«, gostovanje Mariborčanov.

Radio.

Solski radio v Ameriki. Ameriška država Južna Dakota ima okrog 5000 šol, katere bo v kratkem opremila vse z radio-sprejemnimi aparati in zvočniki. Hkrati bo zgradila posebno oddajno postajo, ki bo oddajala vsak dan izključno šolski program. Ta načrt je zbudil zanimanje celo v ameriškem prosvetnem ministrstvu, ki se je začelo baviti z mislijo, da ustvari podobne postaje tudi po drugih državah.

Službo dobi oženjen, sposoben preddelavec

ki ima kvalifikacijo za obdelovanje polja, travnikov in vinogradov, ter ima družino, ki bi pomagala opravljati delo. Pogoji ugodni, nastop službe takoj. Vpraša se pri DR. E. REISER, Pekre pri Mariboru.

VS AKDO SI MORA OGLEDATI

krasno in umetniško dovršeno filmsko veledelo

ŽENA V PLAMENU

z rusko umetnico **OLGO ČEHOVO** v naslovni vlogi.

Najcenejši kino v Ljubljani.

PREDSTAVE ob delavnikih 4., 1/4, 7., 1/2, 8. in 9. uri
ob nedeljah in praznikih 1/2, 11., 3., 1, 2, 5., 6., 1/2, 8. in 9. uri

KINO LJUBLJANSKI DVOR

Obvestilo!

Čast mi je obvestiti p. n. občinstvo, da sem na novo otvoril na **Betnavski cesti št. 23**

točilnico s prodajo delikates

Nabavl sem osebno direktno od posestnikov na Hvaru **prvovrstna dalmatinska vina**, najboljše olivno olje, slane sardine i. t. d. — Prodajna cena črno vino na drobno Din 10.—, belo vino Din 12.—, olje Din 20.—. Sodbo o kvaliteti prepuščam p. n. občinstvu.

Hvaležen bom za vsaki obisk in naročilo ter se priporočam

Makso Milič.

Tako izgleda

prava

GRAF

srebrna kocka!

Pazite na srebrni omot.

Glasbeno društvo železničarskih delavcev in uslužbencev v Mariboru,

priredi dne

25. januarja 1930
v dvorani Union

velik
železničarski
PLES

Godba pod vodstvom kapelnika gosp. Schönherrja
Začetek ob 20. uri
Konec zjutraj.

Pristni

Altvater (želiščni liker)

Gessler

Varstvena znamka

Jägerndorf

se dobi zopet povsod

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

MEINEL & HEROLD

Gramofoni Din do 298.— dalje
Mandoline 136.—
Violine 95.—
Gitare 207.—
Trombe 505.—
Ročne harmonike 85.—

Prodajalna: **Trg Svobode**
(Nova Scherbaumova zgradba).

Naročajte in širite »Del. Politiko«!

Pristno slivovko, droženko, brinjec, konjak, rum, vse vrste likerjev, sadnih sokov, špirta, vinskega kisa, ezenčnega kisa, čaj v zavitkih in odprt. Glavna zaloga oranžade, limonade, konjaka i. t. d. od trdke »Patria«, Zagreb.

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA UL. 9

Na drobno! **TOVARNA ZA IZDELOVANJE LIKERJEV, DEZERTNIH VIN IN SIRUPOV.** Na debelo!